

KÖNYVISMERET HÁZIDOLGOZAT

Egy Munkácsy-album elemzése

Készítette: Horváth Anett

Konzulens: Buda Attila

PPKE Kiadói szerkesztő I. évfolyam

Budapest, 2007. június 8.

A *Munkácsy* című album 1977-ben *A művészet világa* sorozat részeként jelent meg a Corvina (Budapest), az Arkady (Varsó) és a Henschelverlag (Berlin) közös kiadásában. Az album szerzője Székely András, felelős szerkesztője Körber Ágnes. A sorozatot Henry Götzmann tervezte.

Munkácsy Mihály életéről és pályájáról természetesen számos más kiadvány is készült. A választott album a művész életének, munkásságának, továbbá műveinek bemutatására törekszik, de ez a viszonylag rövid terjedelem miatt nem valósul meg maradéktalanul („Készült 10,4 (A/5) ív terjedelemben”). A könyv mindössze 17 színes, valamint 30 fekete-fehér illusztrációt tartalmaz. (Ezt az adatot a címnegyedben tüntették fel.)

Borító és címnegyed

A kiadvány keménykötésű, cérnafűzéssel készült. Kinézete jól illeszkedik a sorozat többi darabjához, lentebb erre visszatérek.

Az album első borítóján a fentre, s jobbra szedett *Munkácsy* cím alatt a festő egyik műve látható, erről a hátsó borítón kapunk információt. A hátsó fedél ezek mellett egy Munkácsy arcképet tartalmaz, majd számos idézetet a festő munkásságáról, azonban – a fedéllel ellentétben – itt már csak a kéthasábos elosztás egyik hasábját használja ki a borító tervezője. A gerincen csak a cím szerepel. A borító alapszíne narancssárga, a kemény karton fóliázott.

A könyv előzékét, amely nem nyomott, a címnegyed követi. A szennycímlapon csak a könyv címe látható, versoja vákát. A címlapon, helytelenül a gerinc felőli oldalon a sorozat elnevezése, majd a vágás oldalon az album szerzője, címe, a könyv által tartalmazott képek mennyiségének jelzése, valamint a három felelős kiadó megnevezése szerepel. A címlap versoján a copyright, a felelős kiadó, a felelős szerkesztő, a műszaki vezető és műszaki szerkesztő, a sorozat tervező, a felelős nyomda megnevezése, a kiadás éve, az ISBN szám, továbbá a terjedelem jelölése sorakozik. Ezek közül némelyik elemnek a kolofonban kellene szerepelnie.

A címnegyedben nincs pagina.

Belívek

A kiadvány belíve **életrajzi résszel** kezdődik, amelyben a szerző bemutatja a művészt: korban elhelyezi, említést tesz ismertebb műveiről, idézeteket vonultat fel korábbi művészettörténeti írásokból.

A szöveg kéthasábos szedéssel jelenik meg a kb. 280×290 mm méretű műnyomó papíron, a bekezdéseknél nincsenek behúzások (tompá bekezdés – esztétikai szempontból egyáltalán nem előnyös), magában a szövegben nem található kiemeléseket, léniákat, lábjegyzeteket. A bekezdések között a sortávolság nincs megnövelve a többi sorhoz képest.

A szöveges részeket egyes oldalakon egy hasáb szélességű, máshol két hasáb szélességű fekete-fehér kép díszíti. Illusztrációként (amúgy a teljes albumban) fényképeket láthatunk, melyek fölött – az életrajzi részben – a szerkesztő jelölte a mű címét, méretét, fajtáját, keletkezésének évét, valamint azt, hogy jelenleg, vagyis 1977-ben hol található az eredeti festmény; pl.: „*Siralomház. 137×195 cm. Olaj, fa. 1869. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria*”

Az életrajzi bemutatót követően, *A művész és kora* címmel egy **kronológiai áttekintést** találunk, amely tartalmazza Munkácsy Mihály életének főbb momentumait, korának történelmi eseményeit, főbb művei keletkezésének évszámait, továbbá egyes kortárs művészek alkotásait. A szövegben, abszolút következtelenül egyes elemek kurziválva vannak, egyszer a történelmi események, máskor művek szerzői, némely esetben a művek címe, vagy mindkettő, később egyik sem. A címek a kurziválás mellett idézőjelben láthatóak. Pl.:

1880 Rodin: „*A gondolkodó*”

1881 Munkácsy: „*Nagy virágcsendélet*”

E rövid részt követően kezdődik a képek bemutatása, a **műelemző rész**. (Páratlan oldalon *Képek* felirat a vágás felőli részre szedve, kb. 14-es betűmérettel, mint folytatásban a művek címei.) A festmények számozva vannak, amelynek később lesz jelentősége. Az esetek többségében páros

oldalán szerepel a mű címe nagyobb betűmérettel (pl.: 23 Legelésző csorda, azt követően új sorban: 210×285 cm. Olaj, vászon. 1882. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria), majd alatta a leírás (kéthasábos), páratlan oldalon maga a festmény fényképe. A páratlan oldalak tükörmérete, amely az illusztrációt tartalmazza, nagyobb, mint a szöveges oldalé. Kiemelések nincsenek.

Az album az életrajzi bemutatást követően nem tartalmaz paginát.

A képek általában kronologikusan (a mű születésének évszáma szerint) követik egymást, de találkozunk egy-két kivétellel. Legtöbbször a páratlan oldal egészét kitölti az illusztráció.

A műelemzés több esetben, Munkácsy emlékeiben írt idézeteket tartalmaz, amely elősegíti a kép mondanivalójának megértését.

Némely helyen – az addigi szerkesztési elvtől eltérően – a páros oldal is tartalmaz egy-egy képet. Ez olyan esetekben még érthető is, ahol a szerző az adott mű portré tanulmányát, fotó tanulmányát szerepelteti (pl.: *Tépéscsinálók*), de néha megtörik a korábbi elv, s pl. a festő barátjának portréja vagy teljesen különálló festmény kerül oda. Előfordul, hogy a műelemző szöveg az oldal felét kitölti, tehát több, mint más esetben, s mégis ide tesz be a szerkesztő egy képet. Ha a páros oldalon szerepel illusztráció, annak megnevezése a gerinc felőli oldalon, a műtől balra helyezkedik el (pl.: Krisztus Pilátus előtt (kicsinyített változat) 124×218 cm. Olaj, vászon. 1881. Budapest, Magyar Nemzeti Galéria). A szerkesztő a színes és fekete-fehér illusztrációkat véletlenszerűen helyezi el egymás után.

Az album végén az **irodalomjegyzék** tanulmányozhatjuk, amelyet a **képek forrásának** felsorolása követ. Katalógus, kolofon nincs. Az *Irodalom* hibásan a páros oldalon szerepel pontosan a következő módon:

„Perneczky G.: Munkácsy Mihály. Budapest, 1970”

Tanulmányaink szerint egyetlen jegyzetelési fajtának sem felel meg e módszer.

A sorozat

Bár feladatként egyetlen album elemzését kaptam, mégis érdemes röviden megvizsgálni a Munkácsy könyv sorozatba való illeszkedését. Korábban említettem, hogy valójában a borító alapján nem kérdéses *A művészet világa* sorozathoz való tartozása, azonban, ha jobban megfigyeljük a részleteket, találunk pár következtetlenséget:

- A borítón – az általam ismert esetekben – a művész keresztnéve is szerepel az album címeként középre szedve, eltérő betűtípusokkal: Paul Cézanne, Paul Gauguin...
- Az illusztrációk a könyv azonos mérete ellenére eltérőek.
- A szennycímlapon nem csak a könyv címe, hanem annak szerzője is fel van tüntetve.
- Az illusztrációkról szóló leírásban a számokat egyik esetben számjegyekkel, máskor betűvel kiírva találjuk.
- A címlap versoján más adatok szerepelnek.
- Az albumok betűtípusa eltérő a belvegekben is.
- *A művész és kora* cím másik helyen *A kor és a művész*, egyik könyvben kronologikus felsorolás, másokban hosszabb leírás.
- Pl. a Cézanne album képjegyzék tartalmaz, a többi nem.
- Ugyanebben a lábjegyzetek nem az élőlábban, hanem a tükörben, egy hasáb szélességben szerepelnek.
- Az illusztrációk elhelyezése véletlenszerű.
- Az irodalomjegyzék fajtája eltérő, pl.: *Pissarro, Camille: Briefe*. Szerk. Fritz Erpel, Berlin, 1970.

Összegzés

A fentiek alapján – a kiadvány jó megoldásainak elismerése mellett – kritikát fogalmazhatunk meg az 1977-ben kiadott albummal kapcsolatban. A könyv ugyan áttekinthető, de ez inkább a rövid terjedelmének, mint a szerkesztési elvnek köszönhető. Nem nevezhető kifejezetten esztétikusnak,

hiszen a szerkesztője nem él a kiemelések, egyéb lehetőségek eszközével. Az album lapozgatása nem jelent élvezetet a szemnek. Az illusztrációk minősége talán magyarázható az 1970-es évek technikai lehetőségeivel.

Egy album önállóan is számos hibát tartalmaz, de a sorozat részeit tekintve még nagyobb hiányosságokkal találkozhatunk. Természetesen szerkesztői szemmel kritikusan fogalmazunk, de laikusként is olyan benyomása van az embernek, hogy nem kiforrott technikai szempontból a kiadvány.